

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.12.2010
KOM(2010) 774 endelig
Bilag A/Kapitel 01

BILAG A til

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING

om det europæiske national- og regionalregnskabssystem i Den Europæiske Union

BILAG A

KAPITEL 1 HOVEDTRÆK OG GRUNDPRINCIPPER

HOVEDTRÆK

- 1.01 Det europæiske national- og regionalregnskabssystem (i det følgende benævnt "ENS 2010" eller "ENS") er et internationalt sammenligneligt regnskabssystem til systematisk og detaljeret beskrivelse af en samlet økonomi (f.eks. en region, et land eller en række lande), dens bestanddele og sammenhæng med andre samlede økonomier.
- 1.02 Forgængeren til ENS 2010 (ENS 95) blev offentliggjort i 1996. ENS 2010-manualen har samme struktur som ENS 1995-udgaven for de første 13 kapitler, men indeholder derudover 11 nye kapitler, som uddyber aspekter af systemet, der afspejler udviklingen i analysen af moderne økonomier eller i anvendelsen af ENS 95 i Den Europæiske Union (EU).
- 1.03 Denne manual er opbygget på følgende måde: Kapitel 1 dækker grundlæggende begrebsmæssige elementer og fastlægger principperne for ENS samt beskriver de grundlæggende statistiske enheder og deres grupperinger. Kapitlet giver et overblik over kontosystemet og en kortfattet beskrivelse af nøgleaggregaterne samt betydningen af tilgangs- og anvendelsestabellerne og input-output-tabellerne. Kapitel 2 beskriver de institutionelle enheder, der anvendes til opgørelse af økonomiens elementer, og hvordan disse enheder er klassificeret efter sektorer og andre grupper med henblik på at foretage analyser. Kapitel 3 beskriver alle produkttransaktioner (varer og tjenester) samt ikke-producerede aktiver i ENS. Kapitel 4 beskriver alle transaktioner i økonomien, som fordeler og omfordeler indkomst og formue i økonomien. Kapitel 5 beskriver de finansielle transaktioner i økonomien. Kapitel 6 beskriver de ændringer, der kan forekomme i værdien af aktiver i forbindelse med ikke-økonomiske begivenheder og prisændringer. Kapitel 7 beskriver statuskonti og aktiv- og passivposternes klassifikationsordning. I kapitel 8 gennemgås samtlige konti og saldoposter i forbindelse med de enkelte konti. Kapitel 9 beskriver tilgangs- og anvendelsestabellerne og deres anvendelse til afstemning af tallene vedrørende indkomst, produktion og udgifter i økonomien. Kapitlet beskriver desuden de input-output-tabeller, der kan udledes af tilgangs- og anvendelsestabellerne. Kapitel 10 beskriver det begrebsmæssige grundlag for opgørelsen af de pris- og mængdeændringer, der er forbundet med de nominelle værdier, som fremgår af regnskabet. Kapitel 11 beskriver de befolknings- og arbejdsmarkedstal, der kan anvendes sammen med tallene i nationalregnskaberne i økonomiske analyser. Kapitel 12 giver en kortfattet beskrivelse af kvartalsvise nationalregnskaber, og hvordan de adskiller sig fra årsregnskabet med hensyn til, hvad der lægges vægt på.
- 1.04 Kapitel 13 beskriver formål, begreber og problemer i forbindelse med udarbejdelsen af et regionalregnskabssystem. Kapitel 14, der omhandler opgørelse af finansielle tjenester leveret af finansielle formidlere og finansieret gennem nettorenteindtægter, er resultatet af flere års forskning og udvikling i medlemsstaterne for at finde en opgørelsesmetode, som er pålidelig og harmoniseret i alle medlemsstaterne. Kapitel 15 om kontrakter, leasingkontrakter og licenser er nødvendigt for at beskrive et område af stigende betydning i nationalregnskaberne. Kapitel 16 og 17 beskriver,

hvordan forsikring, socialforsikring og pension behandles i nationalregnskaberne, idet spørgsmål om indkomstfordeling får større og større betydning i takt med befolkningens aldring. Kapitel 18 omhandler konti for udlandet, som er nationalregnskabssystemets pendant til betalingsbalancens konti. Kapitel 19 om de europæiske regnskaber er også nyt og omhandler de aspekter af nationalregnskaberne, hvor de europæiske institutionelle foranstaltninger og handelsordninger rejser spørgsmål, der kræver en harmoniseret tilgang. Kapitel 20 beskriver regnskabet for sektoren offentlig forvaltning og service – et område af særlig interesse, da medlemsstaternes stramme finanspolitik stadig er en vigtig bestanddel i gennemførelsen af den økonomiske politik i EU. Kapitel 21 beskriver forbindelsen mellem virksomhedsregnskaber og nationalregnskaber. Spørgsmålet får stadig større betydning, da multinationale selskaber tegner sig for en stigende andel af BNP i alle lande. Kapitel 22 beskriver forbindelsen mellem satellitregnskaber og hovedkontiene i nationalregnskabet. Kapitel 23 og 24 anvendes til referenceformål. Kapitel 23 indeholder de nomenklaturer, der anvendes for sektorerne, aktiviteterne og produkterne i ENS 2010, og kapitel 24 er et komplet kontosystem for den enkelte sektor.

- 1.05 ENS 2010 er stort set i overensstemmelse med de internationale retningslinjer for opstilling af nationalregnskaber: "The System of National Accounts 2008" (SNA 2008). Disse retningslinjer er i fællesskab udarbejdet af De Forenede Nationer (FN), Den Internationale Valutafond (IMF), Den Europæiske Unions Statistiske Kontor (Eurostat), Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) og Verdensbanken. ENS 2010 fokuserer på forholdene i EU og dennes databehov. Ligesom SNA 2008 er ENS 2010 afstemt efter de begreber og nomenklaturer, der bruges i mange andre social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker. Som eksempler herpå kan nævnes beskæftigelsesstatistik, produktionsstatistik og udenrigshandelsstatistik. ENS 2010 anvendes derfor som den centrale referenceramme i social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker i EU og dens medlemsstater.
- 1.06 ENS består af to hovedtyper af tabeller:
- a) institutionelle sektorregnskaber
  - b) input-output tabeller og konti efter branche.
- 1.07 Sektorregnskaberne beskriver systematisk efter institutionel sektor de forskellige stadier i den økonomiske proces: produktion, indkomstdannelse, indkomstfordeling, indkomstfordeling, indkomstanvendelse og finansiell og ikke-finansiell akkumulation. Sektorregnskaberne indeholder også statuskonti, som viser beholdningerne af aktiver og passiver og nettoformue ved begyndelsen og slutningen af regnskabsperioden.
- 1.08 Input-output tabellerne i form af tilgangs- og anvendelsestabellerne giver en mere detaljeret beskrivelse af produktionsprocessen (omkostningsstruktur, indkomstdannelse og beskæftigelse) og vare- og tjenestestrømmene (produktion, import, eksport, forbrug, forbrug i produktionen og investeringer efter produktgruppe). To vigtige regnskabsidentiteter kan aflæses af disse tabeller. Summen af indkomster, der frembringes i en branche, svarer til den værditilvækst,

der er skabt af den pågældende branche, og for alle produkter eller produktgrupper er udbuddet lig med efterspørgslen.

- 1.09 ENS indeholder også definitioner af begreberne befolkning og beskæftigelse. Disse begreber er relevante for sektorregnskaberne, kontiene efter branche og tilgangs- og anvendelsestabellerne.
- 1.10 ENS 2010 begrænser sig ikke til årlige nationalregnskaber, men dækker også kvartalsregnskaber og regnskaber for kortere eller længere perioder, hvortil kommer regionalregnskaber.
- 1.11 ENS 2010 findes sideløbende med SNA på grund af anvendelsen af nationalregnskabstal i EU. EU's medlemsstater er ansvarlige for indsamling af data til og offentliggørelse af deres egne nationalregnskaber til beskrivelse af den økonomiske situation i deres lande. Medlemsstaterne udarbejder også regnskaber, der fremsendes til Kommissionen (Eurostat) som led i et obligatorisk dataindberetningsprogram til brug for beslutningstagningen inden for centrale sociale, arbejdsmarkedsmæssige, økonomiske og finanspolitiske områder i EU. ENS anvendes også til beregning af medlemsstaternes finansielle bidrag til EU-budgettet via den såkaldte "fjerde indtægtskilde", strukturfondsstøtte til EU's regioner og overvågning af medlemsstaternes økonomiske resultater som led i proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og stabilitets- og vækstpagten.
- 1.12 For at kunne beregne skatter og støttemidler ud fra de tal, der udarbejdes og offentliggøres efter helt ensartede retningslinjer, skal de økonomiske statistikker, der anvendes til disse formål, udarbejdes i henhold til samme begreber og regler. ENS er en forordning, der fastsætter regler, konventioner, definitioner og nomenklaturer, som medlemsstaterne skal anvende ved udarbejdelsen af de nationalregnskabsdata, der er omfattet af det dataindberetningsprogram, der er indeholdt i bilag B til denne forordning.
- 1.13 I betragtning af de meget store summer, der er involveret i EU's bidrags- og ydelsessystem, er det af afgørende betydning, at opgørelsessystemet anvendes på samme måde i alle medlemsstater. Det er derfor vigtigt at have en forsigtig tilgang til skøn, der ikke kan observeres direkte på markedet, så der undgås anvendelse af modelbaserede fremgangsmåder til beregning af data i nationalregnskaberne.
- 1.14 ENS-begreberne er i adskillige tilfælde mere specifikke og præcise end begreberne i SNA for at sikre mest mulig konsistens mellem medlemsstaternes data, der udledes af nationalregnskaberne. Dette fundamentale krav om konsistente data er resulteret i et afgrænset sæt nationalregnskabskonti i EU. Hvis det ikke er muligt at sikre tilstrækkelig konsistens i medlemsstaternes data, indgår disse skøn i supplerende tabeller og satellitkonti, som ikke er omfattet af hovedkontiene.
- 1.15 Som eksempel på et område, hvor EU har skønnet det nødvendigt i ENS 2010 at være forsigtig, kan nævnes pensionsforpligtelser. Der er gode grunde til at måle disse til støtte for økonomiske analyser, men det vigtige krav i EU om at udarbejde regnskaber, der er konsistente i tid og rum, har nødvendiggjort en forsigtig tilgang.

Globalisering

1.16 De økonomiske aktiviteters tiltagende globale omfang har øget den internationale handel i alle dens former og stillet landene over for større udfordringer, når de skal opgøre deres hjemlige økonomier i nationalregnskaberne. Globalisering er den dynamiske og flerdimensionale proces, hvor de nationale ressourcer bliver mere internationalt mobile, og de nationale økonomier bliver mere indbyrdes afhængige. Det aspekt af globaliseringen, som potentielt giver flest opgørelsesproblemer i forbindelse med nationalregnskaber, er de multinationale selskabers stigende andel af internationale transaktioner, hvor de grænseoverskridende transaktioner sker mellem moderselskaber, datterselskaber og affilierede selskaber. Der findes dog andre udfordringer, jf. følgende mere omfattende liste:

1. Interne afregningspriser mellem affilierede selskaber (værdiansættelse af import og eksport).
2. Det stigende omfang af lønarbejde, hvor varer krydser internationale grænser uden overdragelse af ejendomsretten (varer til videreforarbejdning), og merchanting.
3. International handel via internettet - både selskaber og husholdninger.
4. Den verdensomspændende handel med og anvendelse af produkter omfattet af intellektuel ejendomsret.
5. Arbejdstagere, som arbejder i udlandet og sender store beløb til familien i deres hjemland (arbejdstageres hjemsendelse af penge, del af personlige overførsler).
6. Multinationale selskaber, der organiserer deres forretningsaktiviteter på tværs af nationale grænser for at maksimere produktiviteten og minimere den samlede skattebyrde. Derved kan der opstå kunstige selskabsstrukturer, som i visse tilfælde ikke afspejler den økonomiske virkelighed.
7. Benyttelse af offshore-finansieringsselskaber (SPE'er og andre former) til finansiering af globale aktiviteter.
8. Reeksport af varer og i EU transport af varer mellem medlemsstater efter indførsel i Den Økonomiske Union (kvasitransit)
9. Stigningen i de direkte udenlandske investeringer og nødvendigheden af at identificere og allokere de direkte investeringsstrømme.

1.17 Alle disse mere og mere almindelige aspekter af globaliseringen gør det til en stadig større udfordring for de nationale statistikere at indkredse og foretage en nøjagtig opgørelse af de grænseoverskridende strømme. Selv med et omfattende og pålideligt indsamlings- og målingssystem for posteringer i sektoren udlandet (og dermed de internationale konti på betalingsbalancen) vil globaliseringen øge behovet for en ekstra indsats for at sikre kvaliteten i nationalregnskaberne for alle økonomier og grupper af økonomier.

ANVENDELSE AF ENS

Grundlag for analyser og politikker

1.18 ENS-systemet kan bruges til analyse og vurdering af:

- a) Strukturen i en samlet økonomi. Som eksempler kan nævnes:
  1. værditilvækst og beskæftigelse efter erhverv
  2. værditilvækst og beskæftigelse efter region
  3. indkomstfordeling efter sektor
  4. import og eksport efter produktgruppe
  5. udgifter til forbrug efter formål og produktgruppe
  6. faste investeringer og realkapital efter erhverv
  7. sammensætningen af beholdninger og strømme af finansielle aktiver efter typen af aktiv og efter sektor.
- b) Specifikke dele eller aspekter af en økonomi. Som eksempler kan nævnes:
  1. bank- og finansvirksomhed i den nationale økonomi
  2. den rolle, offentlig forvaltning og service spiller, og dens finansielle stilling
  3. en bestemt regions økonomi (sammenlignet med den nationale økonomi)
  4. husholdningernes opsparing og gæld
- c) Udviklingen i en økonomi over tid. Som eksempler kan nævnes:
  1. analyse af BNP-vækstrater
  2. analyse af inflationen
  3. analyse af sæsonsvingninger i husholdningernes udgifter på grundlag af kvartalsregnskaber
  4. analyse af den skiftende betydning af bestemte finansielle instrumenter over en periode, f.eks. den øgede udbredelse af finansielle derivater
  5. sammenligning af erhvervsstrukturer i den nationale økonomi over en længere periode
- d) En samlet økonomi i forhold til andre økonomier. Som eksempler kan nævnes:
  1. offentlig forvaltning og services rolle og størrelse - en sammenligning mellem EU's medlemsstater

2. analyse af den indbyrdes afhængighed mellem økonomierne i EU
3. analyse af, hvordan eksporten fra EU er sammensat, og hvor den går hen
4. sammenligning af BNP-vækstrater og disponibel indkomst per capita i EU og andre udviklede økonomier.

1.19 For EU og dens medlemsstater spiller ENS-tallene en vigtig rolle ved udformningen og forvaltningen af den økonomiske og sociale politik.

I det følgende er der vist eksempler på anvendelser af ENS:

- a) overvågning og styring af euroområdet makroøkonomiske og monetære politik og fastlæggelse af konvergenskriterierne for Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) på grundlag af nationalregnskabstal (f.eks. BNP-vækstrater)
- b) fastlæggelse af kriterierne for proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud: målinger af offentlig forvaltning og services underskud og gæld
- c) bevilling af økonomisk støtte til regioner i EU: fordelingen af midler til regionerne er baseret på regionalregnskabstal
- d) beregning af EU's egne indtægter, der i tre henseender bygger på nationalregnskabstallene:
  1. EU's samlede indtægter beregnes som en procentdel af summen af medlemsstaternes bruttonationalindkomst (BNI).
  2. EU's tredje indtægtskilde er momsindtægter. Størrelsen af medlemsstaternes bidrag til disse indtægter afhænger i høj grad af nationalregnskabstallene, fordi tallene bruges til at beregne den gennemsnitlige momsprocent.
  3. Den relative størrelse af medlemsstaternes bidrag til EU's fjerde indtægtskilde bygger på deres bruttonationalindkomstkøn. Disse køn er beregningsgrundlaget for hovedparten af medlemsstaternes betalinger.

ENS-begrebernes egenskaber

1.20 ENS-begreberne har flere vigtige egenskaber, der skaber balance mellem databehov og datamuligheder: Regnskaberne

- a) er internationalt sammenlignelige
- b) er harmoniseret med andre social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker
- c) er konsistente
- d) er direkte anvendelige - kan således måles i praksis

- e) er forskellige fra de fleste administrative begreber
- f) er veletablerede og fastsat for en lang periode
- g) tager sigte på at beskrive den økonomiske proces i monetære og let observerbare størrelser
- h) kan anvendes i forskellige situationer og til forskellige formål.

1.21 Begreberne er internationalt sammenlignelige:

- a) ENS er konsistent med begreberne i de internationale retningslinjer for opstilling af nationalregnskaber, SNA
- b) for EU's medlemsstater er ENS normen for indberetning af nationalregnskabstal til alle internationale organisationer.

Begrebernes internationale sammenlignelighed har stor betydning, når man skal sammenligne statistikker for forskellige lande.

1.22 Begreberne er harmoniseret med andre social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker:

I ENS anvendes begreber og nomenklaturer (f.eks. NACE rev. 2), som også bruges i andre social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker i EU-medlemsstaterne, f.eks. i industristatistik, udenrigshandelsstatistik og beskæftigelsesstatistik. Der forekommer visse begrebsforskelle, men de er holdt på et minimum. Disse EU-begreber og nomenklaturer er endvidere harmoniseret med FN's.

Denne harmonisering med social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker skaber sammenhæng mellem statistikkerne og letter sammenligninger. Dermed sikres kvaliteten af nationalregnskabstallene. Desuden kan oplysningerne i de mere specifikke statistikker bedre sammenlignes med de generelle statistikker over den nationale økonomi.

1.23 De fælles begreber, der anvendes i nationalregnskabssystemet og de andre social- og arbejdsmarkedsstatistikker og økonomiske statistikker, gør det muligt at udlede konsistente målinger. Følgende forholdstal kan f.eks. beregnes:

- a) produktivitetstal, såsom værditilvækst pr. udført arbejdstime (disse tal forudsætter konsistens mellem begreberne værditilvækst og udførte arbejdstimer)
- b) disponibel nationalindkomst per capita (dette forholdstal forudsætter konsistens mellem disponibel nationalindkomst og befolkningsdata)
- c) faste investeringer i procent af realkapitalen (dette forholdstal forudsætter konsistens i definitionen af disse strømme og beholdninger)
- d) underskud og gæld i offentlig forvaltning og service i procent af bruttonationalproduktet (denne beregning forudsætter konsistens mellem

begreberne underskud og gæld i offentlig forvaltning og service og bruttonationalproduktet).

Begrebernes interne konsistens gør det muligt at udlede skøn på grundlag af residualer, f.eks. opsparing beregnet som forskellen mellem disponibel indkomst og udgifter til forbrug.

1.24 Begreberne i ENS er anvendt på en sådan måde, at de letter indsamlingen af statistiske data og opgørelsen af økonomiske størrelser. At begreberne er direkte anvendelige, fremgår i flere henseender af vejledningen i udarbejdelse af regnskaberne.

- a) Aktiviteter eller poster er kun beskrevet, hvis de har en signifikant størrelse. Eksempelvis registreres husholdningernes produktion for egen regning såsom vævning af stof og fremstilling af lervarer ikke som produktion, da denne form for produktion betragtes som insignifikant i EU-landene.
- b) Ved nogle begreber er der anvisning på, hvordan de skal opgøres. Forbrug af fast realkapital skal f.eks. opgøres på grundlag af lineær afskrivning. Til opgørelse af beholdningen af fast realkapital anvendes PIM-metoden, hvis der ikke foreligger direkte oplysninger om fast realkapital. Et andet eksempel er værdiansættelse af produktion for egen regning: Principielt anvendes basispriser, men om nødvendigt kan en tilnærmet værdi beregnes ved sammenlægning af de forskellige omkostninger ved fremstillingen.
- c) I nogle tilfælde er der fastsat konventioner. Eksempelvis klassificeres alle kollektive tjenester, der ydes af offentlig forvaltning og service, som udgifter til forbrug.

1.25 Det er imidlertid ikke altid let at indsamle de nødvendige nationalregnskabstal direkte, da de tilgrundliggende begreber almindeligvis afviger fra begreberne i administrative datakilder. Som eksempel på administrative kilder kan nævnes virksomhedsregnskaber, data om forskellige skatter (moms, indkomstskat, importskatter osv.), socialsikringsdata og data fra bank- og forsikringstilsyn. Disse administrative data bruges til opstilling af nationalregnskaber. Almindeligvis tilpasses de begreberne i ENS.

Begreberne i ENS adskiller sig sædvanligvis fra de tilsvarende administrative begreber af følgende grunde:

- a) Administrative begreber er forskellige fra land til land og kan derfor ikke sammenlignes internationalt.
- b) Administrative begreber ændres over tid og kan derfor ikke anvendes til sammenligninger over tid.
- c) Begreberne i de forskellige administrative datakilder er almindeligvis ikke indbyrdes konsistente. Sammenknytning og sammenligning af data, som er afgørende for sammenstilling af nationalregnskabstal, kan kun finde sted, hvis begreberne er konsistente

- d) De administrative begreber er som regel ikke de mest velegnede til økonomiske analyser og vurdering af økonomisk politik.

1.26 Administrative datakilder er dog særdeles egnede til nationalregnskaber og andre statistikker, fordi:

- a) begreber og nomenklaturer, som oprindeligt blev udformet til statistiske formål, også anvendes til administrative formål, f.eks. opdelingen af offentlige udgifter efter art
- b) administrative datakilder dækker specifikke behov for statistiske oplysninger; dette gælder f.eks. Intrastatsystemet til tilvejebringelse af data om samhandelen inden for EU.

1.27 De vigtigste begreber i ENS er veletablerede og fastsat for en lang periode, eftersom:

- a) man har vedtaget at anvende dem som internationale normer i mange år
- b) de fleste grundbegreber i tidens løb stort set er forblevet uændret i de successive internationale retningslinjer for nationalregnskaber.

Denne begrebsmæssige kontinuitet reducerer behovet for at omregne tidsserier. Endvidere bliver begreberne mindre påvirkelige over for nationalt og internationalt politisk pres. Af disse grunde har nationalregnskabstallene kunnet bruges som objektivt datagrundlag for økonomisk politik og analyse.

1.28 Begreberne i ENS tager sigte på at beskrive den økonomiske proces i monetære værdier ud fra let observerbare størrelser. Beholdninger og strømme, som ikke umiddelbart kan gøres op i pengeværdi, eller som ikke har en modposter udtrykt i pengeværdi, registreres ikke i ENS.

Dette princip håndhæves ikke altid strengt, fordi der skal tages hensyn til kravet om konsistens og til brugernes behov. For eksempel skal værdien af tjenester produceret af offentlig forvaltning og service af hensyn til konsistensen registreres som produktion, fordi aflønning af ansatte og indkøb af alle former for varer og tjenester i sektoren offentlig forvaltning og service umiddelbart kan gøres op i penge. Endvidere er det med henblik på økonomisk analyse og politik formålstjenligt for nationalregnskabet som helhed at beskrive kollektive tjenester produceret af offentlig forvaltning og service.

1.29 Med henblik på en yderligere afgrænsning af begreberne i ENS kan det være hensigtsmæssigt at nævne nogle vigtige grænsetilfælde.

Inden for rammerne af produktionsgrænsen i ENS registreres følgende (se 3.07-3.09):

- a) produktion af individuelle og kollektive tjenester i offentlig forvaltning og service
- b) boligjenester, som ejere af egen bolig producerer for egen regning
- c) produktion af varer til eget forbrug, f.eks. landbrugsvarer

- d) byggeri for egen regning, herunder også husholdningernes byggeaktiviteter
- e) hus- og hjemmehjælp, som ydes af lønnet personale
- f) fiskeopdræt i fiskedamme
- g) produktion, som er forbudt i henhold til loven, i det omfang de pågældende enheder deltager frivilligt i transaktionen
- h) produktion, hvoraf indtægterne ikke i fuldt omfang opgives til skattemyndighederne, f.eks. hemmelig tekstilfabrikation.

1.30 Følgende falder uden for produktionsgrænsen og registreres ikke i ENS:

- a) hus- og hjemmehjælp, der produceres og forbruges inden for samme husholdning, f.eks. rengøring, madlavning, pasning af syge og ældre
- b) frivilligt arbejde, som ikke resulterer i produktion af varer, f.eks. pasning og rengøring uden betaling
- c) naturlig vækst i fiskeforekomsterne i åbent farvand.

1.31 Som hovedregel registrerer ENS al produktion inden for produktionskriteriet, dog ikke hjælpeaktiviteternes produktion. Input i hjælpeaktiviteterne betragtes som input i den aktivitet, de er knyttet til. Hvis en virksomhed, der udelukkende udøver hjælpeaktiviteter, er statistisk observerbar, eftersom der foreligger separate regnskaber for dens produktion, eller er beliggende i et andet geografisk område end de virksomheder, den servicerer, registreres den både i national- og regionalregnskaber som en separat enhed og henføres til den branche, der svarer til dens hovedaktivitet. Foreligger der ikke passende primærdata, kan hjælpeaktivitetens produktion estimeres ved at sammenlægge omkostningerne.

1.32 Hvis en aktivitet betragtes som produktion og dermed registreres, skal de dertil knyttede indkomster, beskæftigelse, forbrug osv. også registreres. Da boligjenester, som ejere af egen bolig producerer for egen regning, registreres som produktion, registreres derfor også de heraf følgende indkomster og udgifter til forbrug. Dermed er der konsistens med beskæftigelsesstatistikken, hvor der ikke registreres nogen beskæftigelse for ejere af egen bolig. Det omvendte er tilfældet, når en aktivitet ikke registreres som produktion: Hushjælp, som produceres og forbruges i samme husholdning, skaber ingen indkomst, udgifter til forbrug osv., og derfor er der ikke tale om beskæftigelse.

1.33 ENS indeholder også konventioner, f.eks.:

- a) værdiansættelse af produktionen i offentlig forvaltning og service
- b) værdiansættelse af produktionen af forsikringstjenester og indirekte målte finansielle formidlingstjenester
- c) registrering af samtlige kollektive tjenester leveret af offentlig forvaltning og service som udgifter til forbrug (i stedet for forbrug i produktionen).

Sektorklassifikation

- 1.34 Sektorregnskaber opstilles ved at henføre enhederne til sektorer, således at det er muligt at fordele transaktioner og saldposter på sektorer, hvorved der fremkommer mange fundamentale data til brug for den økonomiske politik og finanspolitikken. De vigtigste sektorer er husholdningerne, offentlig forvaltning og service, selskaber (finansielle og ikke-finansielle), nonprofitinstitutioner rettet mod husholdninger (NPISH) og udlandet.

Sondringen mellem markedsræssig og ikke-markedsræssig aktivitet har stor betydning. En enhed, der kontrolleres af offentlig forvaltning og service, og som betragtes som et markedsræssigt selskab, henføres til selskabssektoren uden for sektoren offentlig forvaltning og service. Selskabets underskud og gæld vil således ikke indgå i det offentlige underskud og gæld.

- 1.35 Det er af stor betydning, at der er fastlagt klare og robuste kriterier for klassificering af enhederne efter sektor.

Den offentlige sektor omfatter alle økonomiens residente institutionelle enheder, som kontrolleres af offentlig forvaltning og service. Den private sektor består af alle andre residente enheder.

Tabel 1.1 nedenfor indeholder kriterierne for sondringen mellem den offentlige og den private sektor og i den offentlige sektor sondringen mellem sektoren offentlig forvaltning og service og sektoren offentlige selskaber og i den private sektor mellem NPISH og private selskaber.

Tabel 1.1

Kriterier	Kontrolleret af offentlig forvaltning og service (den offentlige sektor)	Privat kontrolleret (den private sektor)
Ikke-markedsræssig produktion	Offentlig forvaltning og service	NPISH'er
Markedsræssig produktion	Offentlige selskaber	Private selskaber

- 1.36 Kontrol defineres som beføjelser til at bestemme en institutionel enheds generelle politik eller strategi. Angående en fuldstændig definition af kontrol henvises til 2.26.
- 1.37 Om en aktivitet er markedsræssig eller ikke-markedsræssig, og dermed om offentlige enheder skal klassificeres i sektoren offentlig forvaltning og service eller sektoren selskaber, afgøres på grundlag af følgende regel:

En aktivitet anses for at være markedsræssig, når de tilsvarende varer og tjenester sælges på følgende betingelser, dvs. hvis:

1. Sælgerne søger at opnå størst mulig fortjeneste på lang sigt og frit kan sælge varer og tjenester til enhver, der er parat til at betale den forlangte pris
2. Køberne i kraft af deres begrænsede midler søger at opnå størst mulig nytteværdi og kun køber de produkter, som bedst opfylder deres behov til den forlangte pris
3. Der findes velfungerende markeder, hvortil sælgere og købere har adgang. Et marked kan være velfungerende, selv om disse betingelser ikke er opfyldt i alle henseender.

1.38 Detaljerne i ENS-begreberne kan bruges fleksibelt: Nogle begreber er ikke eksplicit nævnt i ENS, men kan nemt afledes. Et eksempel herpå er at danne nye sektorer ved at omgruppere delsektorer i ENS.

1.39 Flexibiliteten kommer også til udtryk ved, at der kan indføres yderligere kriterier, når de ikke strider mod principperne i systemet. Ved hjælp af sådanne kriterier kan der opstilles delsektorregnskaber på grundlag af antallet af ansatte i produktionsenheder eller størrelsen af indkomsten i en husholdning. Antallet af ansatte kan underopdeles efter uddannelse, alder og køn.

Satellitregnskaber

1.40 Til opfyldelse af nogle specifikke databehov bør der oprettes separate satellitkonti.

Som eksempler kan nævnes:

- a) samfundsmæssige regnskabsmatricer (SAM)
- b) turismens rolle i den nationale økonomi
- c) omkostninger til sundhedsvæsen og finansiering heraf
- d) forskning og udvikling anerkendt som investeringer i intellektuel ejendomsret
- e) human kapital anerkendt som aktiver i den nationale økonomi
- f) husholdningernes indkomster og udgifter på basis af mikroøkonomiske indkomst- og udgiftsbegreber
- g) sammensillet mellem miljøet og økonomien
- h) husholdningernes produktion
- i) ændringer i velfærd
- j) forskellen mellem nationalregnskab og virksomhedsregnskaber og deres indflydelse på børns- og valutamarkederne
- k) skøn over skatteindtægter.

1.41 Satellitkonti dækker disse databehov ved at:

- a) gå i detaljer, hvor det er nødvendigt og udelade overflødige data
  - b) udvide regnskabssystemets dækningsområde ved at tilføje oplysninger, som ikke indeholder værdiangivelser, f.eks. om forurening og miljømæssige aktiver
  - c) ændre nogle grundbegreber, f.eks. ved at udvide begrebet investeringer ved at medregne udgifterne til uddannelse.
- 1.42 En samfundsmæssig regnskabsmatrice (SAM) er en matrixfremstilling, som kæder tilgangs- og anvendelsestabeller sammen med sektorregnskaberne. Den giver flere oplysninger om omfanget og sammensætningen af arbejdsløsheden og beskæftigelsen ved at underopdele aflønningen af ansatte i kategorier af beskæftigede. Denne underopdeling gælder både anvendelsen af arbejdskraft fordelt på erhverv, som den fremgår af anvendelsestabellerne, og tilgangen af arbejdskraft fordelt på socioøkonomiske undergrupper, som det ses af kontoen for allokering af primær indkomst for husholdningssektorens delsektorer. Derved gives en systematisk oversigt over tilgang og anvendelse af forskellige kategorier af arbejdskraft.
- 1.43 I satellitregnskaberne bibeholdes alle grundbegreberne og klassifikationerne i regnskabssystemets struktur. Begreberne ændres kun, når formålet med satellitopgørelsen kræver det. I så fald bør satellitregnskabet også indeholde en tabel, der viser sammenhængen mellem henholdsvis satellitregnskabs og grundstrukturens vigtigste aggregater. På denne måde bibeholdes grundstrukturen som referenceramme, samtidig med at mere specielle behov tilgodeses.
- 1.44 I grundstrukturen indgår der almindeligvis ikke strømme og beholdninger, som ikke umiddelbart kan opgøres i pengeværdi (eller som ikke har et modstykke, der kan opgøres i pengeværdi). På grund af sådanne strømme og beholdningers særlige karakter er det normalt også muligt at analysere dem ud fra statistikker, som ikke er værdirelateret, f.eks.:
- a) husholdningernes produktion beskrives ved at opgøre antallet af timer anvendt til de forskellige formål
  - b) uddannelse kan beskrives ud fra uddannelsens art, antallet af elever, uddannelsens gennemsnitlige varighed mv.
  - c) forurening beskrives bedst ved ændringer i antallet af levende plante- og dyrearter, skovenes tilstand, mængden af affald, omfanget af kulilteemissionen, bestrålingen mv.
- 1.45 Satellitregnskaber gør det muligt at kæde sådanne statistikker, som ikke indeholder værdiangivelser, sammen med grundstrukturen i nationalregnskabssystemer. Sammenkædningen kan ske ved at anvende samme systematisering i ikke-værdirelaterede statistikker, som er anvendt i grundstrukturen, f.eks. klassifikation efter husholdningens art eller klassifikation efter branche. Derved opbygges en udvidet struktur, som er konsistent. Denne struktur kan således anvendes som grundlag for analyser og vurderinger af indbyrdes relationer mellem de forskellige variabler i henholdsvis grundstrukturen og den udvidede del.

- 1.46 Grundstrukturen og dens vigtigste aggregater beskriver ikke ændringer i velfærd. Der kan opstilles udvidede regnskaber, som også indeholder den imputerede værdi af f.eks.:
- a) hus- og hjemmehjælp produceret og forbrugt i samme husholdning
  - b) ændringer vedrørende fritiden
  - c) fordele og ulemper ved at bo i byen
  - d) uligheden i indkomstfordelingen mellem enkeltpersoner.
- 1.47 I de udvidede regnskaber kan man også omklassificere beklagelige nødvendige udgifter (f.eks. til forsvaret) til forbrug i produktionen, dvs. som ikke-bidragende til velfærd. På samme måde kan ødelæggelser ved oversvømmelser og andre naturkatastrofer klassificeres som forbrug i produktionen, dvs. som en forringelse af (den absolutte) velfærd. På denne måde kan man forsøge at skabe en meget grov og ufuldstændig indikator for velfærdsændringer. Men velfærd har mange dimensioner, og de fleste kan man dårligt gøre op i pengeværdi. Velfærd kan bedre måles ved at bruge separate indikatorer og måleenheder for de enkelte dimensioner. Egnede indikatorer kunne f.eks. være børnedødelighed, gennemsnitlig levetid, analfabetisme blandt voksne eller nationalindkomst per capita. Disse indikatorer vil kunne indarbejdes i en satellitkonto.
- 1.48 For at nå frem til en struktur, der er konsistent og international sammenlignelig, anvendes ikke administrative begreber i ENS. Til nationale formål kan det dog være nyttigt at råde over tal baseret på administrative begreber. Hvis man f.eks. skal opstille skøn over skatteindtægterne, er det nødvendigt at råde over statistikker over skattepligtig indkomst. Disse statistikker kan tilvejebringes ved at ændre lidt i nationalregnskabsstatistikkerne.
- 1.49 Samme indfaldsvinkel kan anvendes til en række begreber, der bruges i den nationale økonomiske politik, f.eks.:
- a) det inflationsmål, som bruges til at forhøje pensioner, arbejdsløshedsunderstøttelse og aflønning af tjenestemænd
  - b) skat, sociale bidrag, offentlig forvaltning og service og den kollektive sektor, som anvendes i diskussionen om den offentlige sektors mest hensigtsmæssige størrelse
  - c) "strategisk" sektor/erhverv, som bruges i den nationale økonomiske politik eller i EU's økonomiske politik
  - d) "erhvervsinvesteringer", som anvendes i den nationale økonomiske politik.
  - e) en supplerende tabel, der viser en komplet registrering af pensioner.

Satellitregnskaber eller supplerende tabeller kan dække sådanne databehov.

ENS 2010 og SNA 2008

1.50 ENS 2010 er baseret på nationalregnskabssystemet SNA fra 2008, som indeholder retningslinjer for opstilling af nationalregnskaber for alle verdens lande. Der er dog nogle forskelle mellem ENS 2010 og SNA 2008:

- a) Forskelle i præsentationen, f.eks.:
  1. ENS indeholder særskilte kapitler om produkttransaktioner, fordelingstransaktioner og finansielle transaktioner. I SNA derimod er disse transaktioner beskrevet i kapitler ordnet efter konto, f.eks. kapitler om produktionskonto, primærindkomstfordelingskonto, kapitalkonto og konto for udlandet.
  2. ENS beskriver et begreb ved at definere det og opremse, hvad der falder ind under det, og hvad der falder udenfor. SNA beskriver som regel begreberne mere generelt og begrundet de vedtagne konventioner.
- b) ENS-begreberne er i adskillige tilfælde mere konkrete og præcise end begreberne i SNA, f.eks.:
  1. SNA indeholder ikke specifikke kriterier til sontring mellem produktion, som er markedsfølsom, til eget brug og ikke-markedsfølsom. I ENS er der derfor introduceret mere detaljerede regler for at sikre en ensartet tilgang
  2. i ENS antages det, at varer, der produceres af husholdningerne, såsom vævning af stof og møbelfremstilling, ikke er signifikante i EU-landene og derfor ikke behøver at blive registreret
  3. i ENS henvises der til institutionelle ordninger i EU, som f.eks. Intrastat-systemet til registrering af varebevægelser inden for EU og medlemsstaternes bidrag til EU
  4. ENS indeholder EU-specifikke nomenklaturer, f.eks. CPA til produkter og NACE rev. 2 til brancher (begge er harmoniseret med FN's tilsvarende nomenklaturer)
  5. ENS indeholder en yderligere opdeling af alle transaktioner med udlandet; de opdeles i transaktioner mellem residenter i EU og transaktioner med residenter uden for EU
  6. i ENS er sektoren finansielle selskaber opdelt i andre delsektorer end i SNA for at tilgodese ØMU's behov.

ENS 2010 og ENS 1995

1.51 ENS 2010 afviger fra ENS 1995 både med hensyn til omfang og begreber. De fleste af disse forskelle svarer til forskellene mellem SNA 1993 og SNA 2008. De vigtigste forskelle er:

- a) Anerkendelse af forskning og udvikling som investeringer, der fører til aktiver i form af intellektuel ejendomsret. Denne ændring registreres på en satellitkonto og opført i kerneregnskabet, når det kan konstateres, at opgørelsesmetoderne er tilstrækkeligt pålidelige og harmoniserede EU-medlemsstaterne imellem.
- b) Udgifterne til våbensystemer, der opfylder den generelle definition af aktiver, klassificeres som faste investeringer og ikke som udgifter til forbrug i produktionen.
- c) Det analytiske begreb kapitaltjenester er blevet indført for markedsmæssig produktion, således at der kan opstilles en supplerende tabel, hvor de opføres som en bestanddel af værditilvæksten.
- d) De finansielle aktiver er blevet udvidet til at omfatte en bredere vifte af finansielle derivater.
- e) Nye regler for registrering af pensionsrettigheder. Der er indført en supplerende tabel i regnskabet for at gøre det muligt at registrere skøn over alle passiver i både fondsbaserede og ikke-fondsbaserede pensionsordninger. Alle nødvendige oplysninger til en omfattende analyse fremgår af denne tabel, som viser passiver og tilhørende strømme for alle private og offentlige fondsbaserede og ikke-fondsbaserede pensionsordninger, herunder også socialsikringspensioner.
- f) Reglerne om overdragelse af ejendomsretten til varer anvendes generelt, hvilket medfører ændringer i registreringen af merchanting (transithandel) og varer sendt til forarbejdning både i udlandet og i hjemlandet. Dermed registreres varer sendt til forarbejdning i udlandet netto og ikke brutto som i den foregående SNA og ENS. Denne ændring har stor betydning for registreringen af disse aktiviteter i tilgangs- og anvendelsestabellerne.
- g) Den nye version indeholder flere retningslinjer om finansielle selskaber i almindelighed og om SPE'er (special purpose entities) i særdeleshed. Behandlingen af offentligt kontrollerede SPE'er i udlandet er blevet ændret, således at SPE'er gældsforpligtelser fremgår af offentlig forvaltning og services konti.
- h) Behandlingen af ekstraordinært store udbytter udbetalt af offentlige selskaber er blevet præciseret. De betragtes som ekstraordinære betalinger og udtræk fra egenkapitalen.
- i) Principperne for behandlingen af offentlig-private partnerskaber er blevet fastlagt, og behandlingen af omstrukturingsagenturer er blevet udvidet.
- j) Transaktionerne mellem offentlig forvaltning og service og offentlige selskaber og med securitiseringsinstrumenter er blevet præciseret for at forbedre registreringen af størrelser, som kan få væsentlig indflydelse på den offentlige gæld.
- k) Behandlingen af lånegarantier er blevet præciseret, og der er indført en ændret behandling af standardiserede lånegarantier som f.eks. eksportkreditgarantier

og studielånsgarantier. Den nye behandling består i, at det beløb, der kan forventes at blive udbetalt i forbindelse med garantierne, bør registreres som finansielt aktiv og passiv i regnskabet.

- 1.52 Ændringerne i ENS 2010 i forhold til ENS 95 er ikke kun af begrebsmæssig art. Der er store ændringer i dækningen, idet der er tilføjet nye kapitler om satellitregnskaber, regnskaber for offentlig forvaltning og service og konti for udlandet. Kapitlerne om kvartalsregnskaber og regionalregnskaber er også blevet udvidet betydeligt.

GRUNDPRINCIPPERNE I ENS-SYSTEMET

- 1.53 Systemets hovedbestanddele er:
- a) de statistiske enheder og deres gruppering
  - b) strømme og beholdninger
  - c) kontosystemet og aggregaterne
  - d) input-output-tabellerne.

DE STATISTISKE ENHEDER OG DERES GRUPPERING

- 1.54 I ENS anvendes to slags enheder og to tilsvarende måder at opdele økonomien på til to forskellige analyseformål.
- 1.55 Det første formål, som er at beskrive indkomst, udgifter og finansielle strømme og statuskonti, opfyldes ved at gruppere de institutionelle enheder i sektorer efter deres vigtigste funktioner, adfærd og mål.
- 1.56 Det andet formål, som er at beskrive produktionsprocesser og input-output-systemet, opfyldes ved at gruppere lokale faglige enheder i brancher på grundlag af arten af deres aktiviteter. En aktivitet er karakteriseret ved et input af produkter, en produktionsproces og et output af produkter.

Institutionelle enheder og sektorer

- 1.57 Institutionelle enheder er økonomiske enheder, som er i stand til at eje varer og aktiver, stifte gæld og udøve økonomiske aktiviteter og på egne vegne indgå transaktioner med andre enheder. I ENS opdeles de institutionelle enheder i fem gensidigt udelukkende indenlandske institutionelle sektorer bestående af
- a) ikke-finansielle selskaber
  - b) finansielle selskaber
  - c) offentlig forvaltning og service
  - d) husholdninger
  - e) nonprofitinstitutioner rettet mod husholdninger.

De fem sektorer udgør tilsammen den samlede indenlandske økonomi. Hver sektor er igen opdelt i delsektorer. Ved hjælp af ENS er det muligt at opstille et komplet sæt strøm- og statuskonti for hver sektor og delsektor samt for den samlede økonomi. Ikke-residente enheder kan indgå i et samspil med disse fem indenlandske sektorer, og samspillet vises mellem de indenlandske sektorer og en sjette sektor: udlandet.

Lokale faglige enheder og erhverv

- 1.58 Når institutionelle enheder udøver mere end én aktivitet, opdeles de efter aktivitetens art. Ved hjælp af lokale faglige enheder er dette muligt.

En lokal faglig enhed omfatter de dele af en producerende institutionel enhed, som er beliggende et sted eller flere tæt forbundne steder, og som bidrager til udøvelsen af en aktivitet på undergruppeniveau (4 cifre) i NACE rev. 2.

- 1.59 Lokale faglige enheder registreres for hver biaktivitet. Hvis de nødvendige regnskabsoplysninger til særskilt beskrivelse af disse aktiviteter imidlertid ikke foreligger, knyttes flere biaktiviteter til en lokal faglig enhed.

Alle lokale faglige enheder, der udøver samme eller lignende aktiviteter, udgør tilsammen en branche.

En institutionel enhed omfatter en eller flere lokale faglige enheder. En lokal faglig enhed tilhører én og kun én institutionel enhed.

- 1.60 Til analyse af produktionsprocessen anvendes en analytisk produktionsenhed. Denne enhed kan kun observeres i de tilfælde, hvor den lokale faglige enhed fremstiller ét produkt og ikke har en biaktivitet. Denne enhed kaldes en homogen produktionsenhed. Grupperinger af disse enheder danner homogene brancher.

Residente og ikke-residente enheder - den samlede økonomi og udlandet

- 1.61 Den samlede økonomi beskrives ud fra de residente enheder. En enhed er resident, når dens økonomiske hovedinteressesentrum ligger inden for landets økonomiske område - dvs. når den udøver økonomiske aktiviteter igennem længere tid (et år eller mere) på dette område. De institutionelle sektorer omtalt ovenfor består af residente institutionelle enheder.

- 1.62 Residente enheder deltager i transaktioner med ikke-residente enheder (dvs. med enheder, som er residente i andre økonomiske områder). Disse transaktioner er økonomiens udenlandske transaktioner og samles i kontoen for udlandet. Udlandet spiller således samme rolle som en institutionel sektor, selv om ikke-residente enheder kun medregnes i det omfang, de deltager i transaktioner med residente institutionelle enheder.

- 1.63 Fiktive residente enheder betragtes i systemet som institutionelle enheder og defineres således:

- a) de dele af ikke-residente enheder, som har et økonomisk hovedinteressesentrum på landets økonomiske område (dvs. som i de fleste tilfælde foretager økonomiske transaktioner i et år eller derover)

- b) ikke-residente enheder i deres egenskab af ejere af jord eller bygninger på landets økonomiske område, men kun hvad angår transaktioner vedrørende jord og bygninger.

STRØMME OG BEHOLDNINGER

1.64 I ENS registreres to fundamentale typer data: strømme og beholdninger.

Strømme vedrører bevægelser og følger af begivenheder inden for en given periode, mens beholdninger vedrører situationen på et bestemt tidspunkt.

Strømme

1.65 Strømme er udtryk for skabelse, omdannelse, udveksling, overdragelse eller udslettelse af økonomiske værdier. De medfører ændring af værdien af en institutionel enheds aktiver og passiver. Der findes to slags økonomiske strømme: transaktioner og andre ændringer i aktiver.

Transaktioner forekommer på alle konti og i alle tabeller, der viser strømme, undtagen på kontoen for andre mængdemæssige ændringer i status og på omvurderingskontoen. Andre ændringer i status registreres kun på disse to konti.

Enkeltransaktioner og andre strømme grupperes i et forholdsvis begrænset antal kategorier efter deres art.

Transaktioner

1.66 En transaktion er en økonomisk strøm mellem institutionelle enheder efter gensidig aftale, eller en økonomisk strøm inden for en institutionel enhed, som med fordel kan betragtes som en transaktion, fordi enheden handler i to forskellige egenskaber. Transaktioner opdeles i fire hovedgrupper:

a) Produkttransaktioner,

som beskriver produktets oprindelse (indenlandsk produktion eller import) og anvendelse (forbrug i produktionen, forbrug, investeringer - herunder også forbrug af fast realkapital - eller eksport).

b) Fordelingstransaktioner,

som beskriver, hvordan værditilvækst, der skabes i produktionen, fordeles på arbejdskraften, kapitalen og sektoren for offentlig forvaltning og service og endvidere omfordelingen af indkomst og formue (indkomstskat, formueskat og andre overførsler).

c) Finansielle transaktioner,

som beskriver nettoændringer i de finansielle aktiver og passiver for hvert finansielt instrument. Sådanne transaktioner finder sted både som modstykke til ikke-finansielle transaktioner og som finansielle instrumenter.

d) Transaktioner, som ikke falder ind under de tre ovennævnte grupper:

anskaffelser minus afhændelser af ikke-producerede ikke-finansielle aktiver.

Transaktionernes karakteristika

Transaktioner mellem institutionelle enheder/transaktioner inden for enheden

- 1.67 De fleste transaktioner indebærer relationer mellem to eller flere institutionelle enheder. Systemet registrerer dog visse handlinger inden for de institutionelle enheder som transaktioner. Formålet med at registrere disse interne transaktioner er at give et mere analytisk brugbart billede af produktion, endelig anvendelse og omkostninger.
- 1.68 Forbrug af fast realkapital er en intern transaktion, der registreres i systemet som en omkostning. De fleste af de andre transaktioner inden for enheden er produkttransaktioner, som typisk registreres, når den institutionelle enhed - i sin egenskab af både producent og forbruger - forbruger egne produkter. Dette gælder ofte husholdninger og offentlig forvaltning og service.
- 1.69 Al egenproduktion, der indgår som endelig anvendelse inden for samme institutionelle enhed, registreres. Egenproduktion til forbrug i produktionen inden for samme institutionelle enhed registreres kun, hvis produktion og forbrug i produktionen finder sted i forskellige lokale faglige enheder inden for samme institutionelle enhed. Produktion produceret og anvendt som forbrug i produktionen inden for samme lokale faglige enhed registreres ikke.

Monetære transaktioner/ikke-monetære transaktioner

- 1.70 Transaktioner er monetære transaktioner, hvis de pågældende enheder foretager eller modtager betalinger, påtager sig gældsforpligtelser eller modtager aktiver opgjort i valutaenheder.

Transaktioner, som ikke indebærer udveksling af kontantbeløb eller fordringer eller gældsforpligtelser opgjort i pengebeløb, er ikke-monetære transaktioner. Interne transaktioner er ikke-monetære transaktioner. Ikke-monetære transaktioner mellem to eller flere institutionelle enheder forekommer ved produkttransaktioner (byttehandel), fordelingstransaktioner (betaling i naturalier, overførsel i naturalier osv.) og andre transaktioner (byttehandel med ikke-producerede, ikke-finansielle aktiver). Systemet registrerer alle transaktioner i pengeværdi. Når værdien af ikke-monetære transaktioner skal registreres, må den derfor opgøres indirekte eller estimeres.

Transaktioner med og uden modydelse

- 1.71 Mellem to eller flere enheder kan der være to slags transaktioner - enten tosidige eller ensidige transaktioner. Ved tosidige transaktioner deltager to institutionelle enheder, idet der leveres varer, tjenester eller aktiver med f.eks. penge som modydelse. Ved ensidige transaktioner er der typisk tale om ydelse af betaling i kontanter eller naturalier fra en institutionel enhed til en anden uden modydelse. De tosidige transaktioner finder sted inden for alle fire kategorier af transaktioner, mens ensidige transaktioner hovedsagelig er fordelingstransaktioner, f.eks. skatter, sociale bistandsydelse eller gaver. Disse ensidige transaktioner betegnes overførsler.

Ændret behandling af transaktionerne

- 1.72 Transaktionerne registreres på samme måde, som de opfattes af de involverede institutionelle enheder. Behandlingen af nogle transaktioner ændres imidlertid for at tydeliggøre de underliggende økonomiske relationer. Der kan være tale om tre former for ændringer: omkanalisering, opdeling og identifikation af transaktionens egentlige part.

Omkanalisering

- 1.73 En transaktion, som af de involverede enheder anses for at have fundet sted direkte mellem enhed A og C, kan registreres i regnskabet, som om den var foregået indirekte gennem en tredje enhed B. I så fald registreres transaktionen mellem A og C som to transaktioner: en mellem A og B, og en mellem B og C. Transaktionen er således omkanaliseret.
- 1.74 Et eksempel herpå er bogføringen af arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger indbetalt direkte til socialforsikringsfondene. I ENS registreres disse betalinger som to transaktioner: arbejdsgiverne betaler arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger til de ansatte, og de ansatte betaler samme bidrag til socialforsikringsfondene. Som med alle former for omkanalisering er formålet at tydeliggøre de økonomiske relationer bag transaktionen. I dette tilfælde går det ud på at vise, at arbejdsgiverbidragene til sociale ordninger er bidrag, der betales til gunst for de ansatte.
- 1.75 En anden form for omkanalisering er de transaktioner, som i systemet registreres som foregået mellem to eller flere institutionelle enheder, selv om der ifølge de involverede parter ikke finder nogen transaktion sted. Et eksempel herpå er behandlingen af formueindkomst, der hidrører fra investering af visse forsikringstekniske reserver, og som tilbageholdes af forsikringsselskaberne. Systemet registrerer denne indkomst som betalt af forsikringsselskabet til forsikringstagerne, som derefter tilbagebetaler det samme beløb til selskabet som ekstrapræmier.

Opdeling af transaktioner

- 1.76 Når en transaktion, som de involverede parter betragter som en enkelt transaktion, registreres som to eller flere transaktioner i forskellige kategorier, er transaktionen opdelt. Opdeling medfører ikke, at yderligere enheder inddrages i transaktionen.
- 1.77 Betaling af skadesforsikringspræmier er et typisk eksempel på opdelt transaktioner. Selv om forsikringstagerne og forsikringsselskaberne betragter disse betalinger som en transaktion, opdeler systemet dem i to helt forskellige transaktioner: betaling som modydelse for skadesforsikringstjenester og nettoskadesforsikringspræmier. Et andet eksempel på opdeling af transaktioner kan nævnes i forbindelse med salg af et produkt, hvor man ved registreringen adskiller salget af produktet fra handelsavancen.

Identifikation af den egentlige part i en transaktion

- 1.78 Når en enhed udfører en transaktion på en anden enheds vegne (den egentlige part), og transaktionen betales af denne, registreres transaktionen udelukkende på den egentlige parts konto. Man bør i reglen ikke gå videre end dette princip ved f.eks. at

forsøge at fordele skatter og subsidier på de endelige betalere eller modtagere på grundlag af antagelser.

Et eksempel herpå er en offentlig enheds inddrivelse af skatter på vegne af en anden enhed. En skat henføres til den offentlige enhed, som

- a) udøver beføjelser til at opkræve skatten (enten som den egentlige part eller via de beføjelser, som den egentlige part har videredelegeret) og
- b) har endelige beføjelser til at fastsætte og ændre skatteprocenten.

Grænsetilfælde

- 1.79 I definitionen af en transaktion præciseres det, at der skal foreligge en gensidig aftale mellem de pågældende institutionelle enheder. Når en transaktion finder sted efter gensidig aftale, er det underforstået, at de institutionelle enheder er bekendt med og indforstået med den pågældende transaktion. Betaling af skat og bøder sker efter fælles aftale, eftersom den betalende er borger i landet og underkastet dets love. Ikke-kompenseret beslaglæggelse af aktiver regnes dog ikke for en transaktion, selv om den er pålagt ved lov.

Illegale økonomiske aktiviteter betragtes som transaktioner, hvis alle de involverede enheder deltager efter fælles aftale i aktiviteten. Således er køb og salg af samt byttehandel med narkotika og stjålne effekter transaktioner, mens tyveri ikke er.

Andre ændringer i status

- 1.80 Under andre ændringer i status registreres ændringer, som ikke følger af transaktioner. Det er:
- a) andre mængdemæssige ændringer i aktiver og passiver eller
  - b) kapitalgevinster og -tab.

Andre mængdemæssige ændringer i aktiver og passiver

- 1.81 Disse ændringer inddeles i tre hovedkategorier:
- a) normal opståen og forsvinden af aktiver, som ikke er resultatet af transaktioner
  - b) ændringer i aktiver og passiver som følge af ekstraordinære, uforudsete hændelser, som ikke er af økonomisk art
  - c) klassifikations- og strukturændringer.
- 1.82 Eksempler på ændringer inden for kategori a) normal opståen og forsvinden af aktiviteter er fund og udtømmelse af aktiver i undergrunden, og naturlig vækst af ikke-avlede/dyrkede naturressourcer. Eksempler i kategori b) på ændringer som følge af ekstraordinære, uforudsete hændelser er tab af aktiver som følge af naturkatastrofer, krig eller alvorlige kriminelle handlinger. Ensidig annullering af gæld og ikke-kompenseret beslaglæggelse af aktiver hører også ind under kategori

b). Et eksempel på klassifikations- og strukturændringer er omklassificering af en institutionel enhed fra en sektor til en anden.

Kapitalgevinster og -tab

- 1.83 Kapitalgevinster og -tab opstår, når der sker ændringer i værdien af aktiver. De forekommer i forbindelse med alle finansielle og ikke-finansielle aktiver og passiver. Kapitalgevinster og -tab tilfalder henholdsvis påføres ejerne af aktiver eller passiver udelukkende i kraft af, at de ejer disse aktiver eller passiver i en periode, og uden at de undergår nogen form for ændringer.
- 1.84 Kapitalgevinster og -tab opgjort på basis af gældende markedspriser kaldes nominelle kapitalgevinster/-tab. Disse kan opdeles i neutrale kapitalgevinster og -tab, som afspejler ændringerne i det generelle prisniveau, og reale kapitalgevinster og -tab, som afspejler ændringer i priserne på aktiverne ud over de generelle prisændringer.

Beholdninger

- 1.85 Ved beholdninger forstås mængden af aktiver og passiver på et givet tidspunkt. Beholdninger opgøres ved begyndelsen og ved slutningen af hver regnskabsperiode og opføres på statuskonti.
- 1.86 Der foretages også beholdningsopgørelser over befolkning og arbejdskraft. Disse beholdninger opgøres imidlertid som gennemsnitsværdier igennem regnskabsperioden. Der foretages beholdningsopgørelser over alle aktiver inden for systemets rammer; dvs. over finansielle aktiver og passiver og ikke-finansielle aktiver, både producerede og ikke-producerede. Dog medtages kun aktiver, som indgår i økonomiske aktiviteter, og som er underlagt ejerrettigheder.
- 1.87 Således opgøres ikke aktiver som menneskelig kapital og naturgivne ressourcer, der ikke har nogen ejer.

Inden for systemets grænser er det udtømmende både med hensyn til strømme og beholdninger. Det betyder, at alle ændringer i beholdninger kan forklares fuldt ud med de registrerede strømme.

KONTOSYSTEM OG AGGREGATER

Bogføringsregler

- 1.88 På en konto registreres ændringer i værdien for en enhed eller sektor alt efter arten af de økonomiske strømme, der registreres på kontoen. Den er udformet som en tabel med to kolonner. På de løbende konti registreres data om produktion, indkomstdannelse, allokering, fordeling og omfordeling samt anvendelse af indkomst. Akkumulationskonti omfatter kapitalkonto, finansiel konto og konto for andre mængdemæssige ændringer.

Kontosidernes betegnelser

- 1.89 På kontiene for løbende transaktioner er anført betegnelsen "tilgang" på kontoens højre side, der benyttes til registrering af forøgelser af en enheds eller sektors

økonomiske værdier. Venstre side af kontoen betegnes "anvendelse" og viser de transaktioner, der reducerer de økonomiske værdier.

Akkumulationskontienes højre side registrerer "ændringer i passiver og nettoformue" og venstre side "ændringer i aktiver". Statuskontiene har "passiver og nettoformue" (forskellen mellem aktiver og passiver) på højre side og "aktiver" på venstre. En sammenligning af to på hinanden følgende statuskonti viser ændringerne i passiver og nettoformue og ændringerne i aktiver.

- 1.90 I ENS skelnes der mellem juridisk og økonomisk ejendomsret. Kriteriet for registrering af overførsler af varer fra en enhed til en anden er overdragelsen af den økonomiske ejendomsret fra den ene enhed til den anden. Den juridiske ejer er den enhed, som har en lovhjemlet ret til at nyde godt af de fordele, der er forbundet med besiddelsen. En juridisk ejer kan dog indgå en kontrakt med en anden enhed om, at denne mod et aftalt vederlag overtager de risici og fordele, der er forbundet med at anvende varerne i produktionen. Kontrakten er en aftale om finansiel leasing, hvor betalingerne blot er den modydelse, leasinggiveren kræver for at stille aktivet til rådighed for leasingtageren. Hvis en bank f.eks. er den juridiske ejer af et fly, men indgår en finansiel leasingaftale med et flyselskab om drift af flyet, er det ved registrering af transaktionerne i regnskabet flyselskabet, der betragtes som ejer. Når det i regnskabet registreres, at flyselskabet har købt flyet, imputeres der samtidigt et lån fra banken til flyselskabet. Lånet afspejler således de beløb, der i fremtiden forfalder til betaling for benyttelse af flyet.

Dobbelt bogholderi/firdobbelt bogholderi

- 1.91 For de enkelte enheder eller sektorer gælder i nationalregnskabet princippet om dobbelt bogholderi. Hver transaktion bogføres to gange, en gang som tilgang (eller ændringer i passiver) og en gang som anvendelse (eller ændringer i aktiver). Summen af transaktioner, der registreres som tilgang eller ændringer i passiver, skal være lig summen af transaktioner, der registreres som anvendelse eller ændringer i aktiver, hvorved kontienes konsistens kan kontrolleres.
- 1.92 Nationalregnskabet med alle enheder og sektorer bygger på princippet om firdobbelt bogholderi, eftersom de fleste transaktioner berører to institutionelle enheder. Hver transaktion registreres to gange af hver af de to parter. Eksempelvis registreres en kontant socialydelse fra en offentlig enhed til en husholdning i den offentlige enheds konti som anvendelse under overførsler og som en negativ anskaffelse af aktiver under sedler og mønt samt indskud. På husholdningssektorens konti registreres den som tilgang under overførsler og som anskaffelse af aktiver under sedler og mønt samt indskud.
- 1.93 Transaktioner inden for en enkelt enhed (som f.eks. en enheds forbrug af egen produktion) kræver kun to poster, hvis størrelse må beregnes.

Værdiansættelse

- 1.94 Med undtagelse af visse poster vedrørende befolkning og arbejdskraft opgør systemet alle strømme og beholdninger i monetær værdi. Strømme og beholdninger opgøres efter deres markedsværdi, dvs. den værdi, strømmene og beholdningerne

rent faktisk omsættes til eller kunne omsættes til i kontanter. Markedspriserne er derfor udgangspunkt for værdiansættelse i ENS.

- 1.95 Når der er tale om monetære transaktioner eller aktiver og passiver i kontanter, er de nødvendige værdier umiddelbart tilgængelige. I de fleste andre tilfælde foretages værdiansættelsen bedst ved sammenligning med markedsprisen for tilsvarende varer og tjenester eller aktiver. Denne metode benyttes f.eks. ved byttehandel og ved tjenester i forbindelse med ejerboliger. Når markedspriser for tilsvarende produkter ikke er tilgængelige, f.eks. ved ikke-markedsmæssige ydelser produceret af offentlig forvaltning og service, foretages værdiansættelsen ved at sammenlægge produktionsomkostningerne. Hvis ikke der foreligger oplysninger om markedspriser og omkostninger, kan strømme og beholdninger vurderes til nutidsværdien af det forventede fremtidige afkast. Denne sidste metode bør dog kun benyttes som allersidste udvej.
- 1.96 Beholdninger værdiansættes til løbende priser på tidspunktet for opstilling af statuskontoen og ikke til de priser, der gjaldt på produktions- eller anskaffelsestidspunktet for de varer og aktiver, der indgår i statuskontoen. Det er nødvendigt at værdiansætte beholdninger til nedskrevet aktuel anskaffelsesværdi eller til produktionsomkostningerne.

Særlige regler for værdiansættelse af produkter

- 1.97 På grund af transportomkostninger, handelsavancer og produktskatter minus produktsubsidier opfatter producenten og forbrugeren ofte en given vares værdi forskelligt. For at ligge så tæt op ad de involverede parter opfattelse som muligt registrerer systemet alle anvendelser i køberpriser, hvilket indbefatter transportomkostninger, handelsavancer og produktskatter minus produktsubsidier, mens produktionen registreres til basispriser, som ikke indeholder disse elementer.
- 1.98 Import og eksport af varer opgøres til værdien ved landegrænsen. Den samlede import og eksport ansættes til værdien ved eksportørens toldgrænse eller frit ombord (fob). Udenlandske enheders transport- og forsikringstjenester mellem importørens og eksportørens grænse medregnes ikke i varernes værdi, men registreres under tjenesteydelser. Da der ikke altid foreligger oplysninger om fob-priser for alle underopdelinger af produkter, viser de detaljerede tabeller over udenrigshandelen importen opgjort til værdien ved importørens toldgrænse (cif-værdi). Alle transport- og forsikringstjenester til importørens grænse medregnes i de importerede varers værdi. I det omfang disse tjenester ydes af indenlandske enheder, foretages der en generel fob/cif-korrektion i disse tal.

Værdiansættelse i faste priser

- 1.99 Værdiansættelse i faste priser består i at opgøre strømme og beholdninger i regnskabsperioden i en tidligere periodes priser. Formålet med at værdiansætte i faste priser er at opdele den pågældende periodes ændringer i værdien af strømme og beholdninger i prisændringer og mængdemæssige ændringer. Strømme og beholdninger i faste priser er mængdeopgørelser.
- 1.100 Mange strømme og beholdninger, f.eks. indkomst, har ikke selv nogen pris- og mængdedimension. Disse variabelers købekraft kan dog beregnes ved at deflatere de

løbende værdier med et passende prisindeks, f.eks. prisindekset for landets samlede endelige indenlandske anvendelse eksklusive lagerændringer. Deflaterede strømme og beholdninger opgøres også i reale værdier. Et eksempel er disponibel realindkomst.

Registreringstidspunkt

- 1.101 Strømme registreres efter optjeningstidspunktet, dvs. på det tidspunkt, hvor økonomiske værdier skabes, omdannes eller afvikles, eller når fordringer og gæld opstår, omdannes eller afvikles.
- 1.102 Produktion registreres på produktionstidspunktet, ikke når den betales af en køber. Salget af et aktiv registreres, når ejendomsretten overdrages, ikke når betalingen erlægges. Renter registreres i den regnskabsperiode, hvori de påløber, uanset om de betales i den periode eller ej. Registrering i overensstemmelse med optjeningstidspunktet gælder alle strømme, både monetære og ikke-monetære, såvel inden for en enhed som mellem enheder.
- 1.103 Det kan imidlertid være nødvendigt at være fleksibel med hensyn til skatter og andre strømme i relation til sektoren offentlig forvaltning og service, som ofte registreres på kassebasis på denne sektors konti. Det kan være vanskeligt at ændre registreringen af disse strømme på kassebasis til registrering efter optjeningstidspunktet. I disse tilfælde kan der anvendes tilnærmede værdier.
- 1.104 Som en undtagelse fra de generelle regler for registrering af skatter og bidrag til sociale ordninger, der skal betales til sektoren offentlig forvaltning og service, kan de enten registreres eksklusive den del, som ikke forventes at indgå, eller, hvis denne del er inkluderet, udlignes i samme regnskabsperiode gennem en kapitaloverførsel fra sektoren offentlig forvaltning og service til de relevante sektorer.
- 1.105 Strømme registreres samtidig for alle de involverede institutionelle enheder og på alle konti. Ikke alle institutionelle enheder bruger de samme bogføringsprincipper, og selv om de gør, kan der være forskelle i selve bogføringen af praktiske grunde som f.eks. forsinkelser i kommunikationen. Derfor sker det, at de involverede parter registrerer en transaktion på forskellige tidspunkter. Disse forskelle fjernes ved korrektioner.

Konsolidering og nettoficering

Konsolidering

- 1.106 Med konsolidering menes eliminering af transaktioner - både under tilgang og anvendelse - mellem enheder, som tilhører samme gruppe, og eliminering af gensidige finansielle aktiver og passiver. Dette forekommer almindeligvis, når konti for delsektorer under offentlig forvaltning og service kombineres.
- 1.107 Inden for delsektorer og sektorer konsolideres strømme og beholdninger mellem enhederne principielt ikke.
- 1.108 Der kan dog opstilles konsoliderede konti med henblik på supplerende beskrivelser og analyser. Oplysninger om en (del-)sektors transaktioner med andre sektorer og

den tilsvarende finansielle stilling over for de andre sektorer kan være vigtigere end de globale bruttotal.

- 1.109 Endvidere giver konti og tabeller over kreditor/debitor-relationer et detaljeret billede af, hvordan økonomien finansieres, og disse opgørelser anses for meget nyttige for forståelsen af, gennem hvilke kanaler de finansielle overskud løber fra långiver til låntager.

Nettoficering

- 1.110 De enkelte enheder og sektorer kan have samme slags transaktioner både på anvendelsessiden og tilgangssiden (f. eks. både betaler og modtager de renter) og samme slags finansielle instrument både som aktiv og som passiv.

I ENS registreres bruttostørrelserne bortset fra den nettoficering, der følger af nomenklaturene.

- 1.111 Nettoficering ligger implicit i nogle kategorier af transaktioner, hvoraf det tydeligste eksempel er "lagerændringer", som understreger den analytisk vigtige betydning af de samlede investeringer frem for de små daglige til- og afgang.

Med få undtagelser viser den finansielle konto og kontoen for andre ændringer i status på samme måde nettostigningen i aktiver og passiver, således at det endelige resultat af disse strømme tydeligt kommer frem ved slutningen af regnskabsperioden.

Konti, saldoposter og aggregater

- 1.112 For enheder eller grupper af enheder registreres på forskellige konti transaktioner, som har relation til et aspekt af de økonomiske aktiviteter (f.eks. produktion). På produktionskontoen er der ikke balance mellem transaktionerne på anvendelses- og tilgangssiden, hvorfor der indsættes en saldopost. Der skal også indsættes en saldopost (nettoformue) mellem de samlede aktiver og samlede passiver i en institutionel enhed eller sektor. Saldoposter er i sig selv relevante størrelser til måling af økonomiske resultater. Når de gøres op for økonomien som helhed, er de betydningsfulde aggregater.

Kontosystemet

- 1.113 ENS er bygget op omkring et system af indbyrdes forbundne konti. Et komplet sæt konti for institutionelle enheder og sektorer består af konti for løbende transaktioner, akkumulationskonti og statuskonti.
- 1.114 Kontiene for løbende transaktioner vedrører produktion, indkomstdannelse, indkomstfordeling og -omfordeling samt anvendelse af indkomsten til forbrug. Akkumulationskontiene registrerer ændringer i aktiver og passiver og ændringer i nettoformue (dvs. for hver institutionel enhed eller gruppe af enheder forskellen mellem dens aktiver og passiver). Statuskonti viser beholdningen af aktiver samt nettoformue.
- 1.115 Kontosystemet for lokale faglige enheder og brancher omfatter kun de første konti for løbende transaktioner: produktionskontoen og indkomstdannelseskontoen, hvis saldo er overskud af produktionen.

Konto for varer og tjenester

- 1.116 Kontoen for varer og tjenester viser for økonomien som helhed eller for produktgrupper den samlede tilgang (produktion og import) og anvendelse af varer og tjenester (forbrug i produktionen, forbrug, lagerændringer, faste bruttoinvesteringer, anskaffelser minus afhændelser af værdigenstande, eksport). Denne konto er ikke samme type konto som de øvrige i kontosystemet, og der fremkommer ikke en saldpост, som overføres til næste konto i systemet. Det er snarere en regnskabsidentitet i tabelform, der viser, at tilgang er lig anvendelse for alle produkter og produktgrupper i økonomien.

Konto for udlandet

- 1.117 Kontoen for udlandet dækker transaktioner mellem residente og ikke-residente institutionelle enheder og de tilhørende aktiv- og passivbeholdninger.

Da udlandet i kontosystemet kan sidestilles med en institutionel sektor, er kontoen for udlandet opstillet ud fra udlandets synspunkt. En tilgang for udlandet er en anvendelse for den samlede økonomi og omvendt. Hvis en saldpост er positiv, svarer det til et overskud for udlandet og et underskud for landet og omvendt, hvis saldpостen er negativ.

Kontoen for udlandet afviger fra de andre sektorkonti derved, at den ikke viser alle transaktioner i udlandet, men kun de transaktioner, som har et modstykke i den indenlandske økonomi.

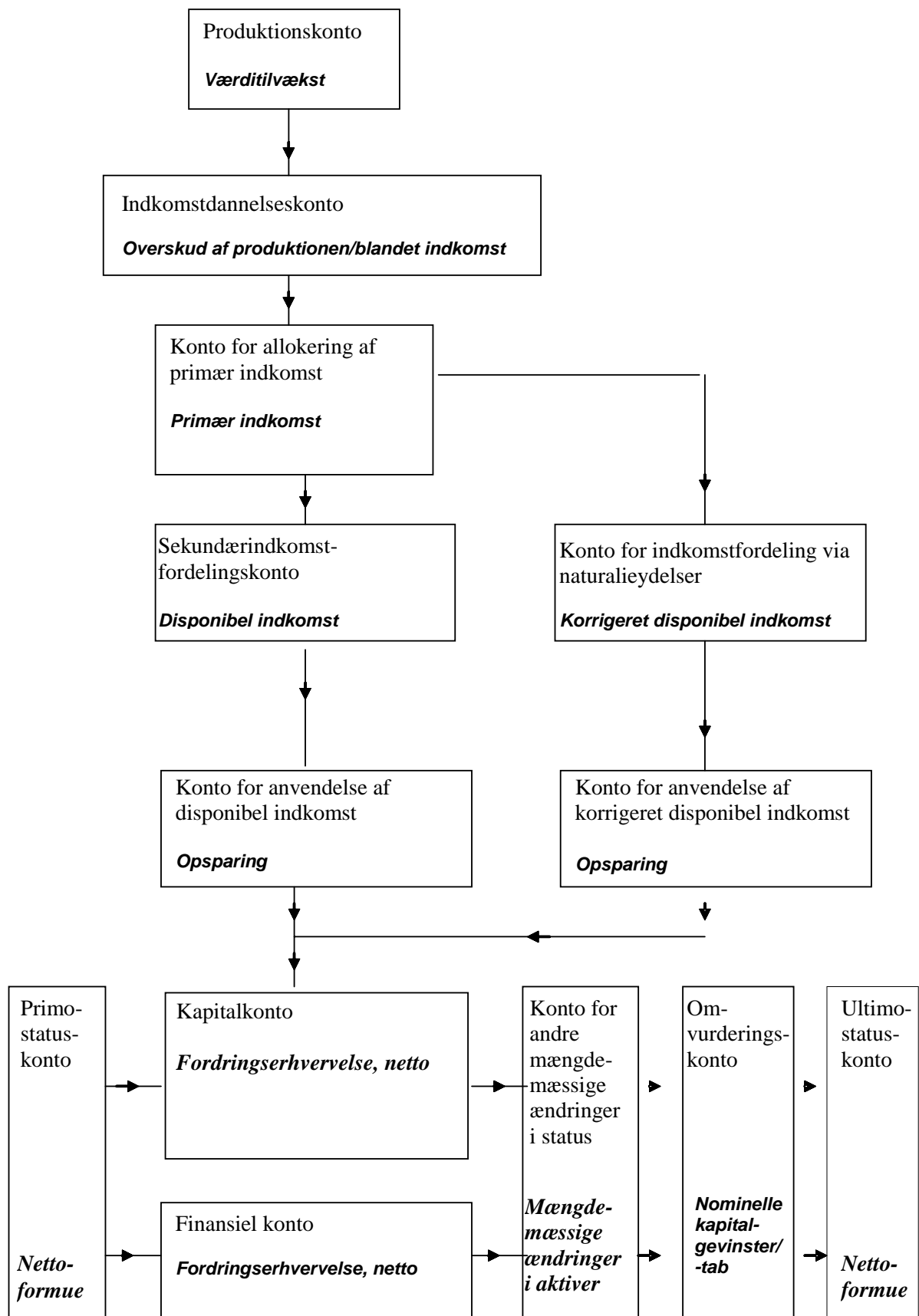
Saldoposter

- 1.118 En saldpост fremkommer ved at trække summen af posterne på den ene side af kontoen fra summen af posterne på den anden.

Saldoposter indeholder væsentlige informationer og er nogle af de vigtigste poster på kontiene, hvilket ses af følgende eksempler på saldposter: værditilvækst, overskud af produktionen, disponibel indkomst, opsparing, fordrings erhvervelse, netto.

I følgende figur er kontosystemet illustreret som strømme - saldposterne er skrevet med fede typer.

Skematisk fremstilling af kontosystemet

- 1.119 Den første konto i systemet er produktionskontoen, der viser produktionen og forbruget i produktionen, og hvor værditilvæksten fremkommer som saldpøst.
- 1.120 Værditilvæksten overføres til næste konto, som er indkomstdannelseskontoen. Her registreres aflønningen af ansatte i produktionsprocessen, de skatter, der i forbindelse med produktionen tilfalder offentlig forvaltning og service, således at overskud af produktionen (eller blandet indkomst for selvstændige i husholdningssektoren) kan beregnes som saldpøst for hver sektor. Dette er nødvendigt, for at værditilvæksten i de producerende sektorer opgjort som overskud af produktionen eller blandet indkomst kan måles.
- 1.121 Herefter overføres værditilvæksten opdelt i aflønning af ansatte, skatter og overskud af produktionen/blandet indkomst til kontoen for allokering af primær indkomst. Opdelingen gør det muligt at henføre hver faktorindkomst til den modtagende sektor i modsætning til den producerende sektor. Eksempelvis fordeles al aflønning af ansatte på sektoren husholdninger og sektoren udlandet, mens overskud af produktionen forbliver i den selskabssektor, som har frembragt det. På denne konto registreres også formueindkomststrømme til og fra sektoren, således at saldpøsten er primærindkomststrømme til sektoren.
- 1.122 På den næste konto registreres omfordelingen af disse indkomster via overførsler: sekundærindkomstfordelingskontoen. Det vigtigste omfordelingsinstrument er offentlig forvaltning og services beskattning af og sociale ydelser til sektoren husholdninger. Saldpøsten er disponibel indkomst.
- 1.123 Den næste i rækken af hovedkonti er kontoen for anvendelse af disponibel indkomst. Kontoen er relevant for sektoren husholdninger, eftersom det er her husholdningernes udgifter til forbrug registreres, og husholdningernes opsparing fremkommer her som saldpøst.
- 1.124 Samtidig oprettes en parallel konto, nemlig kontoen for indkomstomfordeling via naturalieydelser, der specifikt viser sociale overførsler i naturalier som en imputeret overførsel fra offentlig forvaltning og service til sektoren husholdninger, således at husholdningernes indkomst kan forøges med værdien af de individuelle naturalieoverførsler fra offentlig forvaltning og service. På den næste konto, kontoen for anvendelse af korrigeret disponibel indkomst, forøges husholdningernes anvendelse af disponibel indkomst med samme beløb, som om husholdningerne købte de individuelle tjenester af offentlig forvaltning og service. Disse to imputeringer udligner hinanden, således at saldpøsten er opsparing og identisk med opsparingen i rækken af hovedkonti.
- 1.125 Opsparing overføres til kapitalkontoen, hvor opsparingen anvendes til finansiering af investeringer og dermed til kapitaloverførsler til og fra sektorerne. Anvendes for få eller for mange midler til anskaffelse af reale aktiver, fremkommer saldpøsten fordringserhvervelse, netto. En positiv fordringserhvervelse, netto, er udtryk for et udlånsoverskud, mens en negativ fordringserhvervelse, netto, er udtryk for finansiering af et underskud.
- 1.126 Endelig er der den finansielle konto, hvor de enkelte sektorer udlåns- og låneaktiviteter er registreret, og hvor fordringserhvervelse, netto, fremkommer som saldpøst. Dette beløb bør være helt identisk med saldpøsten fordringserhvervelse,

netto, på kapitalkontoen. En eventuel difference må skyldes en måleafvigelse mellem den reale og den finansielle registrering af den økonomiske aktivitet.

- 1.127 I den nederste række af figuren er der i venstre side primostatuskontoen, der viser alle reale og finansielle aktiver og passiver ved en bestemt periodes begyndelse. Et lands velstand måles ved hjælp af dens nettoformue, dvs. aktiver minus passiver, og dette fremgår af tallet nederst på statuskontoen.
- 1.128 Fra venstre mod højre set fra primostatuskontoen registreres de forskellige ændringer i aktiver og passiver, der forekommer i kontoperioden. Kapitalkontoen og de finansielle konti viser de ændringer, der sker som følge af transaktioner i henholdsvis reale aktiver og finansielle aktiver og passiver. Er der ikke andre ændringer, vil det være muligt umiddelbart at beregne positionen ved periodens slutning ved at addere ændringerne til positionen ved periodens begyndelse.
- 1.129 Imidlertid kan der uden for produktions- og forbrugs cyklussen ske ændringer, som vil få indflydelse på værdien af aktiver og passiver ved periodens slutning. En type ændring er mængdemæssige ændringer i aktiver, dvs. reale ændringer i fast realkapital, som ikke skyldes økonomiske hændelser. Et eksempel herpå er tab efter katastrofer såsom et kraftigt jordskælv, hvor store mængder aktiver går tabt, uden at der er tale om økonomiske transaktioner. Dette tab registreres på kontoen for andre mængdemæssige ændringer i status for at tage højde for en mindre beholdning af aktiver end forventet udelukkende ud fra et økonomisk synspunkt. En anden måde, hvorpå aktiver (og passiver) kan ændre værdi, uden at der ligger en økonomisk transaktion til grund herfor, er prisændringer, som medfører kapitalgevinster eller -tab i beholdningen af aktiver. Disse ændringer registreres på omvurderingskontoen. Tages der højde for disse to yderligere påvirkninger af værdien af beholdningen af aktiver og passiver, er det muligt at estimere værdierne i ultimostatuskontoen ud fra positionen ved periodens begyndelse korrigeret for ændringerne i strømkontiene i den nederste række af figuren.

Aggregater

- 1.130 Aggregater er sammensatte tal, som viser resultaterne af den samlede økonomiske aktiviteter, f.eks. produktion, værditilvækst, disponibel indkomst, forbrug, opsparing, investering mv. Selv om beregningen af aggregater ikke er det eneste formål i ENS, er de af stor betydning som summariske indikatorer til brug for makroøkonomiske analyser og tidsmæssige og geografiske sammenligninger.
- 1.131 Der skelnes mellem to typer aggregater:
- a) aggregater, som har direkte relation til transaktioner i systemet, såsom produktion af varer og tjenester, forbrug, faste bruttoinvesteringer, aflønning af ansatte mv.
  - b) aggregater, som er saldoposter på kontiene, såsom bruttonationalproduktet i markedspriser (BNP), den samlede økonomiske overskud af produktionen, bruttonationalindkomsten (BNI), den disponible nationalindkomst, opsparing, den løbende saldo over for udlandet, den samlede økonomiske nettoformue (nationalformuen).

- 1.132 Nationalregnskabsdata pr. capita anvendes til vigtige formål. En del aggregater såsom BNP, nationalindkomst og husholdningernes forbrug, sættes i relation til befolkningstallet (den residente befolkning). Når man skal opdele kontiene eller dele af husholdningssektorens konti i delsektorer, anvendes tillige oplysninger om antallet af husholdninger og antallet af personer i hver delsektor.

BNP: et vigtigt aggregat

- 1.133 Bruttonationalproduktet (BNP) er et vigtigt aggregat i ENS. BNP er et mål for den samlede økonomiske aktivitet inden for et økonomisk område, som fører til en produktion, der imødekommer efterspørgslen i økonomien. Der er tre måder, hvorpå BNP kan opgøres i markedspriser:

1. fra produktionssiden som summen af al værditilvækst inden for alle aktiviteter, som producerer varer og tjenester, plus produktskatter minus produktsubsidier
2. fra anvendelsessiden som summen af udgifter til forbrug af økonomiens produktion eller til forøgelse af nationalformuen plus eksport minus import af varer og tjenester
3. fra indkomstsiden som summen af alle indkomster i forbindelse med produktion af varer og tjenester, plus produktskatter minus produktsubsidier.

- 1.134 Disse tre fremgangsmåder til opgørelse af BNP afspejler også de forskellige måder, hvorpå man kan anskue BNP's bestanddele.

Værditilvæksten kan underopdeles efter institutionel sektor og efter den type aktivitet eller det erhverv, som bidrager til den samlede værditilvækst, f.eks. landbruget, fremstillingsindustrien, bygge- og anlægssektoren, servicesektoren mv.

Endelige anvendelser kan opdeles efter type: husholdningernes forbrug, NPISH'ernes forbrug, offentlig forvaltning og services forbrug, lagerændringer, faste investeringer og eksport, minus import.

Samlede indkomster kan opdeles efter indkomsttype: aflønning af ansatte og overskud af produktionen.

- 1.135 For at BNP-skønnet kan være så pålideligt som muligt, indsættes elementerne i disse tre fremgangsmåder i et sæt tilgangs- og anvendelsestabeller. Derved er det muligt at afstemme værditilvækst- og indkomstskøn efter erhverv og skabe balance mellem udbud og efterspørgsel. Denne integrerede fremgangsmåde sikrer konsistens mellem bestanddelene i BNP og et mere pålideligt skøn over BNP end ved anvendelse af kun en af de tre metoder.

Ved at trække forbruget af fast realkapital fra BNP fås nettonationalproduktet i markedspriser (NNP).

INPUT-OUTPUT-TABELLER

1.136 I input-outputtabellerne samles bestanddelene i bruttoværditilvæksten, erhvervenes input og produktion, udbuddet af og efterspørgslen efter produkter og sammensætningen af anvendelser og tilgang på tværs af de institutionelle sektorer. I tabellerne opdeles økonomien for at præsentere transaktioner med alle varer og tjenester mellem erhvervene og forbrugerne for en bestemt periode (f.eks. et kvartal eller et år). Oplysningerne kan præsenteres på to måder:

- tilgangs- og anvendelsestabeller
- symmetriske input-output tabeller.

Tilgangs- og anvendelsestabeller

1.137 Tilgangs- og anvendelsestabellerne viser hele økonomien opdelt efter erhverv (f.eks. automobilindustrien) og produkter (f.eks. sportsartikler). Tabellerne viser forbindelserne mellem bestanddelene i bruttoværditilvæksten, erhvervenes input og output, udbuddet af og efterspørgslen efter produkter. Tilgangs- og anvendelsestabellerne kombinerer forskellige institutionelle sektorer (f.eks. offentlige selskaber) med detaljerede oplysninger om import og eksport af varer og tjenester, offentlig forvaltning og services udgifter, husholdningernes og NPISH'ernes udgifter og investeringer.

1.138 Ved hjælp af tilgangs- og anvendelsestabeller er det muligt at analysere konsistensen og sammenhængen i nationalregnskabets komponenter i et enkelt detaljeret tabelsystem, og ved at integrere komponenterne fra de tre metoder til opgørelse af bruttonationalproduktet (dvs. produktion, indkomst og anvendelser) kan man udarbejde et BNP-skøn.

1.139 Ved en integreret afstemning af tilgangs- og anvendelsestabellerne sikres også sammenhæng og konsistens ved at forbinde komponenterne i tre konti:

1. kontoen for varer og tjenester
2. produktionskontoen (efter erhverv og institutionel sektor) og
3. indkomstdannelseskontoen (efter erhverv og institutionel sektor).

Symmetriske input-output tabeller

1.140 De symmetriske input-outputtabeller er afledt af dataene fra tilgangs- og anvendelsestabellerne og andre kilder med henblik på tilvejebringelse af grundlaget for efterfølgende analyser.

1.141 Disse tabeller indeholder symmetriske tabeller (af typen produkt x produkt eller branche x branche), Leontief-inverterede tabeller og andre diagnostiske analyser som output-multiplikatorer. Disse tabeller viser særskilt forbruget af indenlandsk producerede og importerede varer og tjenester og tilvejebringer de teoretiske rammer for yderligere strukturel analyse af økonomien, herunder sammensætningen og virkningerne af ændringer i efterspørgslen for økonomien.